

ART I PAISATGE

Una caravana d'artistes resseguix els camins de la transhumància pel delta de l'Ebre

L'escriptor Gabi Martínez i la revista 'Arrels' impulsen una iniciativa que vol fer valdre l'activitat agroromana i el paper essencial que juga en l'equilibri ecològic dels paisatges del Delta

Sant Jaume d'Enveja Oriol Gracià

Fa gairebé cinc anys, el periodista i escriptor Gabi Martínez (Barcelona, 1971) es va instal·lar durant sis mesos a la Sibèria extremenya (al nord-est de Badajoz) per a aprendre l'ofici de pastor i, així, experimentar les formes de vida de la terra natal de sa mare. Martínez va relatar aquella experiència en el llibre *Un cambio de verdad. Una vuelta al origen en tierra de pastores* (Seix Barral), un volum que es movia entre la narrativa de viatges, la literatura (literatura de natura) i l'assaig; i en el qual reflexionava sobre la relació que mantenim amb l'entorn, sobre el despoblament, el futur de la pagesia i la supervivència de les espècies animals. D'aquella estada a l'Extremadura més rural també en va sortir la *Caravana negra*, una iniciativa artística per a reivindicar els vincles entre l'art, la cultura i els espais naturals. Durant tres dies, vuit creadors -el mateix Martínez, el director de cinema Agustí Villaronga o els fotògrafs Gema Arrugaeta i Carles Mercader, entre altres- es van convertir en pastors per a acompanyar el recorregut d'un ramat de vuit-centes ovelles de la raça merina negra, antigament valorada per a la producció de llana, però ara postergada pels seus baixos índexs de productivitat.

La realitat del món rural extremeny pot tenir paral·lèlisme amb molts al-

tres racons de la Península. També, a les Terres de l'Ebre, on la casuística social, cultural, mediambiental i econòmica hi té moltes similituds: el despoblament de les zones més interiors; la degradació dels espais naturals i l'efecte de l'escalfament global; la progressiva davallada de l'activitat ramadera; la desconexió respecte a les grans zones urbanes i els grans centres de poder econòmic, polític i mediàtic, etc. Per això, ha costat ben poc de posar en marxa una nova caravana artística per a recórrer el delta de l'Ebre aprofitant les rutes de la transhumància. I tot plegat, sota la batuta de Gabi Martínez i de Josep Sucarrats, director de la revista *Arrels*, una publicació en paper i també, plataforma digital- especialitzada en la divulgació d'estils de vida basats en els valors de la natura i el món rural. **"Amb el Gabi hem fet una selecció d'artistes provinents de disciplines molt diferents i que amb major o menor mesura tenen els entorns naturals com a subjecte d'interès"**, explica Sucarrats. Per això la *Caravana Delta* -així és com l'han anomenat- ha estat formada per perfils tan diversos com el músic i líder de Mishima David Carabén, la il·lustradora Natàlia Zaratiegui, l'activista de la sobiranista alimentària Marina Monsonís, l'artista francesa multidisciplinària Natacha Sansoz, el zoòleg i escriptor mexicà Andrés Cota Hiriart, l'actriu i dramaturga catalana Ada Vi-

Els artistes que formen part de la Caravana pel Delta. JORDI BOSCH

laró, i l'ampostí Jaume Vidal, artista performer i dinamitzador cultural.

RESSEGUINT EL PAS DELS BRAUS Dimarts la caravana va recórrer l'Ebre amb lo llagut Lo Sirgador. Els artistes van salpar de Tortosa i van fer parada a l'illa dels Bous per a descobrir els ramats de braus que hi pasturen i on Paco Palmer, president de l'Associació de Criadors de Brau de les Terres de l'Ebre, va voler explicar l'estreta relació entre bèsties i la identitat de les Terres de l'Ebre. **"Els bous són el màxim exponent de sostenibilitat dins de la Reserva de la Biosfera. Volem donar visibilitat a la ramaderia extensiva al territori, una activitat que la societat urbana del nostre país desconeix"**, explica Palmer. Al tard, la caravana va arribar a l'illa de Buda. **"Vivim una situa-**

ció d'emergència ambiental de primer ordre. Aquí, a la desembocadura, la terra retrocedix una mitjana de quinze metres a l'any. Els camps d'arròs potser tardaran més a desaparèixer, però les llacunes, considerades com l'aiguamoll més ben conservat de Catalunya, quedaran cobertes pel mar en deu o quinze anys, i amb elles, la rica diversitat de fauna i flora", comentava Guillermo Borés, propietari de l'illa, als participants de la caravana. Dimecres els participants van resseguir un ramat de vaques entre els termes municipals de la Sénia i Rossell, al Baix Maestrat, i ahir van acompanyar el trasllat dels bous braus pel camí de l'Encanyissada fins a arribar a les pastures de la Tancada.

Així, la *Caravana Delta* també ha volgut fer valdre l'activitat agroromana i el paper essencial que juga en

l'equilibri ecològic dels paisatges del Delta i les Terres de l'Ebre. **"A més, la ruta haurà estat un reconeixement i valoració d'un territori que durant molts anys ha passat desapercebut a ulls de molts ciutadans del nostre país"**, segons Josep Sucarrats. **"Ara, haurem de recrear l'experiència i transformar-la en una obra d'art, cadascú, segons les eines que li siguin més còmodes. Em sembla interessant que artistes vinguts de més a prop o més lluny puguin fer d'ambaixadors d'este territori, d'un sistema de vida en perill de desaparèixer al món modern. Els artistes assumim la corresponsabilitat d'incloure entre els nostres relats temes com la natura, el respecte pel medi ambient o les desigualtats socials"**, explica l'artista ampostí Jaume Vidal, que és el representat ebrenc de la caravana. ■